C/2025/652

10.2.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Ιανουαρίου 2025

για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Λετονίας

(C/2025/652)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, και ιδίως το άρθρο 17,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(1) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ ένα μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία ([1]), μαζί με τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 σχετικά με την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ([2]) και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών ([3]), αποτελούν τα βασικά στοιχεία του μεταρρυθμισμένου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και συνεκτική επιβολή των κανόνων.

(2) Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή βρίσκονται στο επίκεντρο του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης. Τα εν λόγω σχέδια πρέπει να επιτυγχάνουν δύο στόχους: i) να διασφαλίζουν ότι, μεταξύ άλλων έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή παραμένει σε συνετά επίπεδα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα οδηγείται και διατηρείται κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ii) να διασφαλίζουν την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτόν, κάθε σχέδιο πρέπει να παρουσιάζει μεσοπρόθεσμη δέσμευση για μια πορεία των καθαρών δαπανών ([4]), η οποία να θέτει ουσιαστικά δημοσιονομικό περιορισμό για τη διάρκεια του σχεδίου, που καλύπτει τέσσερα ή πέντε έτη (ανάλογα με την κανονική διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου στο εκάστοτε κράτος μέλος). Επιπλέον, το σχέδιο πρέπει να εξηγεί με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα διασφαλίσει την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις [συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΔΜΑ), κατά περίπτωση], καθώς και με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα λάβει υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης. Η περίοδος δημοσιονομικής προσαρμογής καλύπτει χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, το οποίο μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη, αν το κράτος μέλος δεσμευτεί να υλοποιήσει ένα σύνολο σχετικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο πληροί τα κριτήρια του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(3) Μετά την υποβολή του σχεδίου, η Επιτροπή αξιολογεί κατά πόσον αυτό συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(4) Βάσει σύστασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει σύσταση με την οποία να καθορίζει την πορεία των καθαρών δαπανών του οικείου κράτους μέλους και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δηλαδή οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ-ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΛΕΤΟΝΙΑΣ

(5) Στις 15 Οκτωβρίου 2024 η Λετονία υπέβαλε το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιό της στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Η υποβολή πραγματοποιήθηκε έπειτα από παράταση της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, όπως συμφωνήθηκε με την Επιτροπή λαμβανομένων υπόψη των λόγων που προέβαλε η Λετονία.

Διαδικασία πριν από την υποβολή του σχεδίου

(6) Πριν από την υποβολή του σχεδίου της, η Λετονία ζήτησε τεχνικές πληροφορίες ([5]), τις οποίες η Επιτροπή υπέβαλε στις 21 Ιουνίου 2024 και τις οποίες δημοσίευσε στις 15 Οκτωβρίου 2024 ([6]). Στις τεχνικές πληροφορίες αναφέρεται το επίπεδο του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου το 2028 που είναι αναγκαίο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα διατηρείται κάτω από το 3 % του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα και ότι το δημόσιο χρέος παραμένει κάτω από το 60 % του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα, ακόμη και ελλείψει περαιτέρω δημοσιονομικών μέτρων πέραν της 4ετούς περιόδου προσαρμογής. Ως μεσοπρόθεσμος ορίζοντας ορίζεται η δεκαετής περίοδος μετά το πέρας της περιόδου προσαρμογής. Οι τεχνικές πληροφορίες καταρτίστηκαν και διαβιβάστηκαν στα κράτη μέλη με βάση δύο σενάρια: ένα σενάριο που περιλαμβάνει τη συνέπεια με τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος ([7]), σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, και ένα σενάριο χωρίς την εν λόγω συνθήκη διασφάλισης.

Στις τεχνικές πληροφορίες για τη Λετονία ορίζεται ότι για την τήρηση των εφαρμοστέων δημοσιονομικών κανόνων κατά τη διάρκεια 4ετούς περιόδου προσαρμογής, και με βάση τις παραδοχές της Επιτροπή στις οποίες στηριζόταν η προηγούμενη καθοδήγηση του Ιουνίου του 2024, το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο - 1,3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028)· σενάριο χωρίς τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος), όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα. Προς ενημέρωση, λαμβανομένης επίσης υπόψη της συνθήκης διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος, το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο θα πρέπει να ανέρχεται τουλάχιστον στο - 0,1 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Ωστόσο, η συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος δεν συνιστά απαίτηση για τη Λετονία, η οποία είναι επιλέξιμη για τεχνικές πληροφορίες.

Πίνακας 1: Τεχνικές πληροφορίες που παρείχε η Επιτροπή στη Λετονία

Τελευταίο έτος της περιόδου προσαρμογής	2028
Ελάχιστη τιμή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου (% του ΑΕΠ), σενάριο χωρίς τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος	- 1,3
Προς ενημέρωση μόνο: Ελάχιστη τιμή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου (% του ΑΕΠ), σενάριο με τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος	- 0,1

Πηγή: Υπολογισμοί της Επιτροπής.

(7) Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Λετονία και η Επιτροπή πραγματοποίησαν τεχνικό διάλογο τον Σεπτέμβριο του 2024. Ο διάλογος επικεντρώθηκε στην πορεία των καθαρών δαπανών την οποία προβλέπει η Λετονία και στις σχετικές υποκείμενες παραδοχές (ιδίως όσον αφορά το δυνητικό προϊόν και τα επιτόκια), καθώς και στην προβλεπόμενη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης για δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, ενεργειακή ασφάλεια και ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων.

(8) Τον Σεπτέμβριο του 2024, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 3 και το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, βάσει των πληροφοριών που παρείχε η Λετονία στο σχέδιό της, η Λετονία ανέφερε ότι διεξήγαγε διαδικασία διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους σχετικούς συμφεροντούχους, μεταξύ των οποίων η Ένωση Οργανώσεων Εργοδοτών, η Συνομοσπονδία Ελεύθερων Συνδικάτων και η Ένωση Τοπικών και Περιφερειακών Κυβερνήσεων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που συμπεριέλαβε η Λετονία στο σχέδιό της, η συνεδρίαση επικεντρώθηκε στον τρόπο με τον οποίο η Λετονία σχεδιάζει να λάβει υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR) και τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ, με ιδιαίτερη έμφαση στη φορολογική πολιτική, την εκπαίδευση και την υγειονομική περίθαλψη.

([5]) Η προηγούμενη καθοδήγηση που διαβιβάστηκε στα κράτη μέλη και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή περιλαμβάνει τεχνικές πληροφορίες i) με και χωρίς παράταση της περιόδου προσαρμογής (που καλύπτει 4 και 7 έτη, αντίστοιχα) και ii) με και χωρίς τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος. Περιλαμβάνει επίσης τους βασικούς αρχικούς όρους και τις υποκείμενες παραδοχές που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο μεσοπρόθεσμης πρόβλεψης του δημόσιου χρέους της Επιτροπής. Η πορεία αναφοράς υπολογίστηκε με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο *Debt Sustainability Monitor 2023* (Παρακολούθηση της βιωσιμότητας του χρέους 2023) της Επιτροπής (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Βασίζεται στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στη μεσοπρόθεσμη παράτασή τους έως το 2033, ενώ η μακροπρόθεσμη αύξηση του ΑΕΠ και οι δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού συνάδουν με την κοινή έκθεση *2024 Ageing Report* (Δημογραφική γήρανση 2024) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#latvia.

([7]) Η συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος που προβλέπεται στο άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 ορίζει ότι η ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου είναι 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ (ή 0,25 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στην περίπτωση παράτασης της περιόδου προσαρμογής) έως ότου το διαρθρωτικό έλλειμμα να είναι χαμηλότερο από το 1,5 % του ΑΕΠ.

(9) Τον Ιούνιο του 2024 το Συμβούλιο Δημοσιονομικής Πειθαρχίας (ανεξάρτητο δημοσιονομικό όργανο της Λετονίας) ενέκρινε τις μακροοικονομικές προβλέψεις στις οποίες στηρίζεται το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο 2024-2028, αναγνωρίζοντας ότι οι μακροοικονομικές προβλέψεις που υπέβαλε το Υπουργείο Οικονομικών ήταν συνολικά συνετές και αντανακλούσαν τις πραγματικές οικονομικές εξελίξεις. Τον Οκτώβριο το Συμβούλιο Δημοσιονομικής Πειθαρχίας εξέδωσε γνώμη σχετικά με το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο 2025-2028, τον προϋπολογισμό του 2025 και το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, παρόλο που χρησιμοποιήθηκαν επικαιροποιημένα εθνικά δημοσιονομικά στοιχεία για τις δημοσιονομικές προβλέψεις του 2024 και την κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2025, οι μακροοικονομικές προβλέψεις που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους δεν αναθεωρήθηκαν και, κατά συνέπεια, δεν ελήφθησαν υπόψη το αποτέλεσμα της αναθεώρησης αναφοράς και οι πλέον πρόσφατες οικονομικές τάσεις. Ταυτόχρονα, το Συμβούλιο Δημοσιονομικής Πειθαρχίας αναγνώρισε ότι η δημοσιονομική πορεία του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου πληροί τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 (τεχνικές πληροφορίες της Επιτροπής).

Άλλες συναφείς διαδικασίες

(10) Στις 15 Οκτωβρίου η Λετονία υπέβαλε το οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025. Η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το εν λόγω σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος στις 26 Νοεμβρίου 2024 ([8]).

(11) Στις 21 Οκτωβρίου 2024 το Συμβούλιο απηύθυνε στη Λετονία σειρά ειδικών ανά χώρα συστάσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ([9]).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(12) Σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή αξιολόγησε το σχέδιο ως εξής:

Πλαίσιο: μακροοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές

(13) Το 2023 η οικονομική δραστηριότητα στη Λετονία αυξήθηκε κατά 1,7 %, λόγω των επενδύσεων και των δημόσιων δαπανών. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2024 η οικονομία αναμένεται να παραμείνει στάσιμη, λόγω της υποτονικότητας της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων και παρά την ισχυρή κρατική κατανάλωση. Το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 1 % το 2025 και κατά 2,1 % το 2026, δεδομένου ότι η ιδιωτική κατανάλωση και οι επενδύσεις αναμένεται να ανακάμψουν. Το 2026 αναμένεται επίσης ανάκαμψη των εξαγωγών. Κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων (δηλαδή κατά την περίοδο 2024-2026), η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ στη Λετονία αναμένεται να ενισχυθεί, μετά από πτώση που σημείωσε το 2024, και να ανέλθει σε 1,5 % το 2026. Το ποσοστό ανεργίας βρισκόταν στο 6,6 % το 2023 και, σύμφωνα με τις προβολές της Επιτροπής, θα ανέλθει σε 6,7 % το 2024, σε 6,7 % το 2025 και σε 6,5 % το 2026. Ο πληθωρισμός (αποπληθωριστής του ΑΕΠ) προβλέπεται να μειωθεί από 9,1 % το 2023 σε 1,2 % το 2024, και να φτάσει στο 2,2 % το 2025 και στο 2,2 % το 2026.

(14) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, το 2023 το δημοσιονομικό έλλειμμα της Λετονίας ανήλθε στο 2,4 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναμένεται να φτάσει στο 2,8 % του ΑΕΠ το 2024, να αυξηθεί στο 3,2 % του ΑΕΠ το 2025 και, με την προϋπόθεση ότι δεν θα υπάρξει αλλαγή πολιτικής, να διατηρηθεί στο 3,2 % το 2026. Οι φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνουν το σχέδιο προϋπολογισμού της Λετονίας για το 2025, το οποίο η κυβέρνηση υπέβαλε στο εθνικό κοινοβούλιο τον Οκτώβριο. Το δημόσιο χρέος ανήλθε στο 45,0 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο λόγος χρέους αναμένεται να αυξηθεί στο 48,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024. Προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω στο 50,3 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2025 και στο 51,6 % στο τέλος του 2026. Οι δημοσιονομικές προβλέψεις της Επιτροπής δεν λαμβάνουν υπόψη τις δεσμεύσεις πολιτικής στα μεσοπρόθεσμα σχέδια αυτές καθαυτές έως ότου να υποστηρίζονται από επαρκώς καθορισμένα, συγκεκριμένα μέτρα πολιτικής που έχουν εξαγγελθεί με αξιόπιστο τρόπο.

Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες μακροοικονομικές παραδοχές στο σχέδιο

(15) Το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Λετονίας καλύπτει την περίοδο 2025-2028 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών.

(16) Το σχέδιο περιέχει όλες τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Σε αντίθεση με την «Καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη σχετικά με τις απαιτήσεις πληροφοριών για τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια και τις ετήσιες εκθέσεις προόδου», η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα στις 21 Ιουνίου 2024, το σχέδιο δεν περιέχει τους πίνακες 7γ και 7δ. Ωστόσο, οι πίνακες αυτοί δεν είναι απαραίτητοι για την αξιολόγηση του σχεδίου της Λετονίας.

(17) Στο σχέδιο, η Λετονία δεσμεύεται για την πορεία των καθαρών δαπανών που παρουσιάζεται στον πίνακα 2, η οποία αντιστοιχεί σε μέση αύξηση των καθαρών δαπανών ύψους 4,1 % κατά τα έτη 2025-2028. Οι τεχνικές πληροφορίες (με την παραδοχή γραμμικής πορείας προσαρμογής) συνάδουν με μέση αύξηση των καθαρών δαπανών ύψους 3,7 % κατά την περίοδο προσαρμογής (2025-2028). Η πορεία των καθαρών δαπανών, για την οποία αναλήφθηκε δέσμευση στο σχέδιο, αναφέρεται ότι θα οδηγήσει σε διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο ύψους - 1,3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Το ποσοστό αυτό ισούται με το ελάχιστο επίπεδο του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου ύψους

([8]) Γνώμη της Επιτροπής, της 21ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Λετονίας, 26.11.2024 [C (2024) 9060 final].

([9]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2024, σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Λετονίας.

- 1,3 % του ΑΕΠ το 2028 που υπέβαλε η Επιτροπή στις τεχνικές πληροφορίες της 21ης Ιουνίου 2024 ([10]). Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ότι το δυνητικό ΑΕΠ θα μειωθεί σε 2,1 % το 2025 (από 2,2 % το 2024), προτού μειωθεί σε 0,9 % το 2028. Επιπλέον, το σχέδιο προβλέπει ότι ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ θα παραμείνει σταθερός στο 2,5 % κατά τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής (2025-2028).

Πίνακας 2: Πορεία των καθαρών δαπανών και κύριες παραδοχές στο σχέδιο της Λετονίας

	2024	2025	2026	2027	2028	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025-2028
Αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	9,1	5,9	3,6	3,4	3,3	4,1
Αύξηση των καθαρών δαπανών (σωρευτική, από το έτος βάσης 2023, %)	9,1	15,5	19,7	23,8	27,9	ά.α.
Αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ (%)	2,2	2,1	1,2	0,9	0,9	1,3
Πληθωρισμός (αποπληθωριστής του ΑΕΠ) (%)	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Λετονίας και υπολογισμοί της Επιτροπής.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο δημόσιο χρέος

(18) Εάν η πορεία των καθαρών δαπανών για την οποία αναλήφθηκε δέσμευση στο σχέδιο και οι υποκείμενες παραδοχές υλοποιηθούν, το δημόσιο χρέος, σύμφωνα με το σχέδιο, θα αυξηθεί σταδιακά, από 45,8 % το 2024 σε 50,8 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028), όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα. Μετά την προσαρμογή, μεσοπρόθεσμα (δηλαδή έως το 2038), ο λόγος χρέους αναμένεται να αυξηθεί σταδιακά σύμφωνα με το σχέδιο και να ανέλθει σε 59,9 % έως το 2038.

Πίνακας 3: Εξελίξεις του δημόσιου χρέους και του ισοζυγίου στο σχέδιο της Λετονίας

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	43,6	45,8	47,5	48,5	49,7	50,8	59,9
Ισοζύγιο της κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	- 2,2	- 2,6	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9	- 2,9

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Λετονίας.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το δημόσιο χρέος θα παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς του 60 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη μεσοπρόθεσμα. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το χρέος, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης

(19) Με βάση την πορεία των καθαρών δαπανών και τις παραδοχές του σχεδίου, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα διατηρηθεί στο 2,9 % του ΑΕΠ κάθε έτος κατά τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης δεν θα υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2028). Επιπλέον, κατά τη δεκαετία που έπεται της περιόδου προσαρμογής (δηλαδή έως το 2038), το δημοσιονομικό έλλειμμα δεν θα υπερβεί το 3 % του ΑΕΠ, αλλά θα διατηρηθεί σε επίπεδα ελαφρώς χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, η πορεία των καθαρών δαπανών που προτείνεται στο σχέδιο συνάδει με την απαίτηση για το έλλειμμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([10]) Στο σενάριο χωρίς τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος.

Μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου

(20) Το σχέδιο βασίζεται σε ένα σύνολο παραδοχών που διαφέρουν από τις παραδοχές της Επιτροπής οι οποίες διαβιβάστηκαν στη Λετονία στις 21 Ιουνίου 2024. Ειδικότερα, στο σχέδιο χρησιμοποιούνται διαφορετικές παραδοχές για 6 μεταβλητές, και συγκεκριμένα το σημείο εκκίνησης (διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο), η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, το τεκμαρτό ονομαστικό επιτόκιο του χρέους, η προσαρμογή αποθεμάτων-ροών και η αύξηση του αποπληθωριστή του ΑΕΠ. Απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση αυτών των διαφορών ώστε να εξασφαλιστεί ότι στηρίζονται σε τεκμηριωμένα και βασιζόμενα σε δεδομένα οικονομικά επιχειρήματα, ιδίως δεδομένου ότι η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο είναι υψηλότερη από εκείνη που συνάγεται από τις τεχνικές πληροφορίες.

Οι διαφορές με τον σημαντικότερο αντίκτυπο στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών παρατίθενται κατωτέρω, μαζί με αξιολόγηση κάθε διαφοράς που εξετάζεται μεμονωμένα.

— Το σχέδιο βασίζεται στην παραδοχή ότι το αρχικό διαρθρωτικό πρωτογενές δημοσιονομικό ισοζύγιο ανέρχεται σε - 0,8 % του ΑΕΠ το 2024, το οποίο είναι κατά 0,6 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο από το διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο ύψους - 1,4 % του ΑΕΠ που ελήφθη ως παραδοχή στις τεχνικές πληροφορίες της 21ης Ιουνίου 2024 και κατά 0,7 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότερο σε σύγκριση με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτό συμβάλλει σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής.

Η βελτίωση της δημοσιονομικής θέσης το 2024 αντικατοπτρίζει τις ακόλουθες παραδοχές του σχεδίου:

— χαμηλότερο ονομαστικό έλλειμμα. Οι παραδοχές του σχεδίου σχετικά με τις επικαιροποιημένες δαπάνες του προϋπολογισμού και τα υψηλότερα μη φορολογικά έσοδα συνάδουν με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ οι παραδοχές για τα φορολογικά έσοδα το 2024 φαίνονται αισιόδοξες.

— χειρότερη κυκλική θέση της οικονομίας. Η παραδοχή του σχεδίου για υψηλότερη αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ το 2024 δεν συνάδει με το κοινό πλαίσιο ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους, ενώ η προς τα κάτω αναθεώρηση της αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ το 2024 και οι παραδοχές για την αύξηση του πραγματικού και του δυνητικού προϊόντος από το 2025 και μετά είναι σύμφωνες.

— υψηλότερες πληρωμές τόκων. Οι παραδοχές του σχεδίου για υψηλότερο τεκμαρτό ονομαστικό επιτόκιο βασίζονται σε πιο πρόσφατη αξιολόγηση από τις εθνικές αρχές και συνάδουν με τις φθινοπωρινές προβλέψεις 2024 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συνολικά, οι παραδοχές του σχεδίου όσον αφορά τη βελτίωση στο σημείο εκκίνησης το 2024, οι οποίες δεν είναι δεόντως αιτιολογημένες, εξισορροπούνται από παραδοχές που συνάδουν με το κοινό πλαίσιο ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους που χρησιμοποιείται από το 2025 και μετά. Οι εναπομένουσες διαφορές δεν έχουν σημαντική επίδραση στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής. Αυτό σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ της πορείας των καθαρών δαπανών στο σχέδιο και των τεχνικών πληροφοριών εξηγείται από τις διαφορές στις παραδοχές που μπορούν να γίνουν συνολικά αποδεκτές. Βάσει της αξιολόγησης αυτής, το σχέδιο πληροί την απαίτηση του άρθρου 13 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την ανωτέρω αξιολόγηση των παραδοχών του σχεδίου σε μελλοντικές αξιολογήσεις της συμμόρφωσης με την πορεία των καθαρών δαπανών.

Δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου

(21) Σύμφωνα με την ενδεικτική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου, οι δεσμεύσεις για τις καθαρές δαπάνες θα υλοποιηθούν τόσο μέσω μέτρων στο σκέλος των δαπανών όσο και μέσω μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων. Στο σκέλος των εσόδων, τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας περιλαμβάνουν αναθεωρήσεις της φορολογίας της εργασίας από το 2025, ιδίως την προς τα άνω αναθεώρηση των συντελεστών φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, καθώς και την αύξηση και την οριζόντια εφαρμογή του μη φορολογητέου εισοδήματος. Δεδομένου ότι τα εν λόγω μέτρα στο σκέλος των εσόδων επισύρουν αρνητικές δημοσιονομικές επιπτώσεις, η κυβέρνηση πρότεινε τα εξής: ειδικό φόρο επί τραπεζικών απροσδόκητων κερδών από το 2025· μεταφορά 1 εκατοστιαίας μονάδας των συνταξιοδοτικών εισφορών που επιβάλλονται στο δεδουλευμένο εισόδημα από την κεφαλαιοποιητική στην κρατική σύνταξη· καθώς και άλλα αντισταθμιστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένης της προς τα άνω αναθεώρησης των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τις διάφορες ομάδες προϊόντων και της αύξησης των φορολογικών συντελεστών για τα ιδιωτικά και τα εταιρικά αυτοκίνητα. Στο σκέλος των δαπανών, τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας για την αύξηση των δαπανών προορίζονται κυρίως για την ενίσχυση της εσωτερικής και εξωτερικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας των υπηρεσιών εσωτερικής ασφάλειας (συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των αποδοχών), της κυβερνοασφάλειας, της αγοράς πυρομαχικών και ατομικού εξοπλισμού, καθώς και της στρατιωτικής στήριξης προς την Ουκρανία και της στήριξης των Ουκρανών αμάχων στη Λετονία. Τα μέτρα για τη μείωση των δαπανών περιλαμβάνουν τον περιορισμό της αύξησης των αποδοχών στον δημόσιο τομέα, τη μείωση των δαπανών για αγαθά και υπηρεσίες σε όλα τα τομεακά υπουργεία, την αναθεώρηση των δημοτικών δαπανών για μισθούς και επενδύσεις, καθώς και την αναθεώρηση των δαπανών για τις εταιρείες που περιλαμβάνονται στη γενική κυβέρνηση. Ο προσδιορισμός των μέτρων πολιτικής προς έγκριση πρέπει να επιβεβαιώνεται ή να προσαρμόζεται και να προσδιορίζεται ποσοτικά στους ετήσιους προϋπολογισμούς. Εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένοι κίνδυνοι σε σχέση με την εφαρμογή της ενδεικτικής δημοσιονομικής στρατηγικής του σχεδίου. Οι κίνδυνοι αυτοί απορρέουν από τις χαμηλότερες από τις αναμενόμενες δημοσιονομικές επιπτώσεις ορισμένων μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, καθώς και από τις αυξανόμενες ανάγκες δαπανών στον τομέα της άμυνας, κίνδυνοι οι οποίοι ενδέχεται απαιτούν, στο σύνολό τους, περαιτέρω

μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή συγκράτηση των δαπανών. Το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025 προσδιορίζει τα μέτρα πολιτικής μέσω των οποίων θα επιτευχθεί η δέσμευση για τις καθαρές δαπάνες ([11]).

Μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προθέσεις στο σχέδιο που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης

(22) Το σχέδιο περιγράφει τις προθέσεις πολιτικής σχετικά με την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Το σχέδιο περιλαμβάνει περισσότερες από 130 μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ, εκ των οποίων περισσότερες από 40 λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) και περισσότερες από 50 λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής.

(23) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για το κλίμα που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, το σχέδιο περιλαμβάνει εκτενή κατάλογο μέτρων τα οποία είναι ομαδοποιημένα στις εν λόγω κατευθύνσεις πολιτικής, όπως η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, η προώθηση των επενδύσεων, η βιωσιμότητα των μεταφορών και οι ψηφιακές υποδομές. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αποσκοπούν στην ανταπόκριση στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και στη βιώσιμη διαχείριση των πόρων, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, για τις βιώσιμες μεταφορές, οι οποίες εκδόθηκαν το 2020 και το 2019, για τις επενδύσεις σε πράσινες και ψηφιακές δεξιότητες, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024 και το 2023, για τις ψηφιακές υπηρεσίες και υποδομές, μεταξύ άλλων στις περιφέρειες, οι οποίες εκδόθηκαν το 2022, το 2020 και το 2019, καθώς και για την εστίαση της οικονομικής πολιτικής που σχετίζεται με τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία, με σκοπό τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, οι οποίες εκδόθηκαν το 2023, το 2022, το 2020 και το 2019. Τα μέτρα για τη στήριξη της προτεραιότητας της πράσινης μετάβασης μέσω της προώθησης των επενδύσεων, της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και της αύξησης του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση περιλαμβάνονται στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα.

(24) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο περιλαμβάνει εκτενή κατάλογο μέτρων τα οποία είναι ομαδοποιημένα σε διάφορους τομείς πολιτικής, όπως η κοινωνική προστασία και ασφάλεια, η υγειονομική περίθαλψη, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, η πολιτική απασχόλησης, η προώθηση των επενδύσεων και η διαθεσιμότητα στέγασης. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αποσκοπούν στην ανταπόκριση στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για τη βελτίωση της επάρκειας της κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων, της προσβασιμότητας, της ανθεκτικότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης, της ποιότητας της εκπαίδευσης, ιδίως της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να εξασφαλιστούν οι απαιτούμενες δεξιότητες για την αγορά εργασίας, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, το 2023, το 2022, το 2020 και το 2019· για τη βελτίωση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, το 2019 και το 2020· για την προώθηση των επενδύσεων για καινοτομία και πρόσβαση σε χρηματοδότηση, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, το 2023, το 2022, το 2020 και το 2019, καθώς και για την αύξηση της παροχής οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης, οι οποίες εκδόθηκαν το 2019.

(25) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, το σχέδιο περιλαμβάνει δέσμη μέτρων τα οποία αποσκοπούν στη μείωση της εξάρτησης της χώρας από τα ορυκτά καύσιμα, στην προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, κυρίως, στην ολοκλήρωση του συγχρονισμού του οικείου συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης, που λαμβάνει στήριξη μέσω του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» για τον τομέα της ενέργειας και μέσω του ΜΑΑ. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται στην κατεύθυνση πολιτικής για την ενέργεια και την ενεργειακή απόδοση. Επιπλέον, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στο σχέδιο αποσκοπούν στην ανταπόκριση στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, το 2023, το 2022 και το 2020, για την ενίσχυση των ενεργειακών υποδομών και δικτύων, οι οποίες εκδόθηκαν το 2022 και το 2019, για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, οι οποίες εκδόθηκαν το 2023, το 2022 και το 2019, καθώς και για την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού και τη συνέχιση του συγχρονισμού με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης, οι οποίες εκδόθηκαν το 2023 και το 2022.

(26) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα των αμυντικών ικανοτήτων, το σχέδιο προβλέπει την πρόθεση ανάπτυξης δέσμης μέτρων σχετικά με τις εθνικές ένοπλες δυνάμεις, η οποία αποσκοπεί πρωτίστως στην αντιμετώπιση απειλών κατά της χώρας, και στη διασφάλιση της προστασίας του άμαχου πληθυσμού.

(27) Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει άλλα μέτρα πολιτικής τα οποία βαίνουν πέραν των κοινών προτεραιοτήτων της ΕΕ. Στο πλαίσιο της κατεύθυνσης πολιτικής για τη φορολογική πολιτική, τα μέτρα αποσκοπούν στην ανταπόκριση στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για τη διεύρυνση της φορολογίας, οι οποίες εκδόθηκαν το 2024, το 2023, το 2022 και το 2019, με τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης για τους εργαζόμενους χαμηλών και μεσαίων αποδοχών, καθώς και με τη βελτίωση της καταβολής των φόρων και της φορολογικής συμμόρφωσης. Στο πλαίσιο της κατεύθυνσης πολιτικής για την αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα, το σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν στην ανταπόκριση στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις για την ενίσχυση της λογοδοσίας και της αποδοτικότητας του δημόσιου τομέα, οι οποίες εκδόθηκαν το 2019, για παράδειγμα, μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης των κρατικών και δημοτικών επιχειρήσεων, και για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων, η οποία περιλαμβάνεται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ). Για να δοθεί συνέχεια στην ειδική ανά χώρα σύσταση όσον αφορά τη βελτίωση του επιχειρηματικού

([11]) Βλ. γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Λετονίας, 26.11.2024 [C(2024) 9060 final].

περιβάλλοντος, η οποία εκδόθηκε το 2024, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις για τον εντοπισμό και την άρση των γραφειοκρατικών φραγμών, τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης για την ανάπτυξη ακινήτων, την εποπτεία της αγοράς στον τραπεζικό τομέα και, με την υποστήριξη του ΣΑΑ, για τον εκσυγχρονισμό του μητρώου επιχειρήσεων.

(28) Το σχέδιο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη συνέπεια και, κατά περίπτωση, τη συμπληρωματικότητα με τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και το ΣΑΑ της Λετονίας. Το σχέδιο περιέχει τις δέουσες αναφορές στα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ και στο πρόγραμμα της πολιτικής συνοχής, καθώς και αναφορές στις διάφορες πηγές χρηματοδότησης. Στο σχέδιο γίνεται επίσης αναφορά στην οριοθέτηση και τη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαφόρων πηγών χρηματοδότησης.

(29) Το σχέδιο παρέχει επισκόπηση των δημόσιων επενδυτικών αναγκών της Λετονίας που σχετίζονται με τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Οι συνολικές επενδυτικές ανάγκες αντιστοιχούν σε ποσό ύψους περίπου 15,5 δισ. EUR και καλύπτουν την περίοδο 2025-2028. Παραδείγματα επενδυτικών αναγκών, τις οποίες προσδιόρισε η Λετονία για τη στήριξη της δίκαιης πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, σύμφωνα με τους στόχους για το κλίμα που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, αποτελούν η ψηφιοποίηση και ο εκσυγχρονισμός των λιμένων στη Ρίγα και τη Liepaja, οι βιώσιμες μεταφορές, η ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας, η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης, η διαχείριση των υδάτων και των λυμάτων, καθώς και η αποκατάσταση υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων τόσο σε χερσαίες όσο και σε θαλάσσιες περιοχές, με συνολικές επενδυτικές ανάγκες ύψους 6,6 δισ. EUR. Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η Λετονία έχει προσδιορίσει επενδυτικές ανάγκες ύψους 3,9 δισ. EUR, για παράδειγμα για ένα μεγάλης κλίμακας πολυτροπικό βιομηχανικό πάρκο και πάρκο εφοδιαστικής στον λιμένα της Ρίγας με σιδηροδρομική σύνδεση με το έργο Rail Baltica, επενδύσεις στο οδικό δίκτυο, τη στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της καινοτομίας, της έρευνας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων, καθώς και για τη βελτίωση της επάρκειας της κοινωνικής προστασίας. Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, στο σχέδιο της Λετονίας προσδιορίζονται επενδυτικές ανάγκες ύψους 2,9 δισ. EUR, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της δημιουργίας τερματικού σταθμού υπεράκτιων αιολικών πάρκων στον λιμένα του Ventspils, επενδύσεων στους λιμένες των πόλεων Liepaja, Salacgriva και Roja, του συγχρονισμού των δικτύων με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της ηπειρωτικής Ευρώπης, του εκσυγχρονισμού της υπόγειας εγκατάστασης αποθήκευσης αερίου του Incukalns, καθώς και επενδύσεων σε λύσεις αποθήκευσης σε σταθμούς παραγωγής ενέργειας υψηλής δυναμικότητας. Για την αύξηση των αμυντικών ικανοτήτων, στο σχέδιο της Λετονίας προσδιορίζονται επενδυτικές ανάγκες ύψους 2,2 δισ. EUR, με σκοπό, για παράδειγμα, την αποκατάσταση και την κατασκευή καταφυγίων, την κατασκευή νέων κέντρων διαχείρισης καταστροφών και την ανάπτυξη υποδομών για την ενίσχυση της ικανότητας αντίδρασης των υπηρεσιών εσωτερικών υποθέσεων, την ενίσχυση των ικανοτήτων θαλάσσιας ασφάλειας και άμυνας στους λιμένες της Ρίγας, της Liepaja και του Ventspils, καθώς και τη λήψη δέσμης μέτρων που θα εφαρμοστούν από τις εθνικές ένοπλες δυνάμεις.

Συμπέρασμα της αξιολόγησης της Επιτροπής

(30) Συνολικά, η Επιτροπή θεωρεί ότι το σχέδιο της Λετονίας πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

(31) Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Λετονίας και θεωρεί ότι η πλήρης εφαρμογή του θα συμβάλει στη διασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών και στη στήριξη της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους, καθώς και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

(32) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση του σχεδίου από την Επιτροπή. Ωστόσο, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει την αξιολόγησή της για τα μελλοντικά σχέδια σε έγγραφο χωριστό από τις συστάσεις της Επιτροπής για συστάσεις του Συμβουλίου.

(33) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής για την πορεία των καθαρών δαπανών και τις κύριες μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, μεταξύ άλλων σε σχέση με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής, καθώς και τις επιπτώσεις της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου στο δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής ότι οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές παραδοχές, αν και διαφέρουν σε ορισμένες περιπτώσεις από τις παραδοχές της Επιτροπής, μεταξύ άλλων επειδή λαμβάνουν υπόψη επικαιροποιημένα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά δεδομένα, είναι συνολικά δεόντως αιτιολογημένες και στηρίζονται σε τεκμηριωμένα οικονομικά επιχειρήματα. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη γενική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου και τους κινδύνους για τις προοπτικές, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πραγμάτωση του μακροοικονομικού σεναρίου και των υποκείμενων παραδοχών, καθώς και την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου. Πιο συγκεκριμένα, το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το γεγονός ότι υπήρξε διαβούλευση με τους σχετικούς συμφεροντούχους σε εθνικό επίπεδο πριν από την υποβολή του σχεδίου. Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης ότι οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι ενδέχεται να ασκήσουν πίεση στις αμυντικές δαπάνες.

(34) Το Συμβούλιο αναμένει από τη Λετονία να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τη δημοσιονομική στρατηγική της ανάλογα με τις ανάγκες, για να εξασφαλίσει την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών της. Το Συμβούλιο αποφασίζει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, περιλαμβανομένων εκείνων στις οποίες βασίζεται το σενάριο του σχεδίου.

(35) Το Συμβούλιο θεωρεί ότι απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις για να εξευρεθεί πριν από τον επόμενο γύρο δημοσιονομικής εποπτείας κοινός τόπος όσον αφορά τις επιπτώσεις των σωρευτικών ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών για την ετήσια εποπτεία.

(36) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την περιγραφή της Επιτροπής σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές ανάγκες και προθέσεις που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και τονίζει ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Το Συμβούλιο, με βάση τις εκθέσεις που θα υποβάλλει η Επιτροπή, θα αξιολογεί τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και θα παρακολουθεί την υλοποίησή τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(37) Το Συμβούλιο προσβλέπει στις ετήσιες εκθέσεις προόδου της Λετονίας που θα περιέχουν, ειδικότερα, πληροφορίες για την πρόοδο υλοποίησης της πορείας των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται από το Συμβούλιο, και την πρόοδο υλοποίησης ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(38) Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Συμβούλιο θα πρέπει να συστήσει στη Λετονία την πορεία των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται στο σχέδιο.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λετονία:

1. Να διασφαλίσει ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών δεν υπερβαίνει τα μέγιστα όρια που καθορίζονται στο παράρτημα Ι της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες, 21 Ιανουαρίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. DOMAŃSKI

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών
(ετήσιοι και σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης)

Λετονία

Έτη		2025	2026	2027	2028
Ρυθμοί αύξησης (%)	Ετήσιοι	5,9	3,6	3,4	3,3
	Σωρευτικοί (*)	15,5	19,7	23,8	27,9

(*) Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης υπολογίζονται με βάση το 2023 ως έτος αναφοράς. Οι σωρευτικοί ρυθμοί ανάπτυξης χρησιμοποιούνται στην ετήσια παρακολούθηση της εκ των υστέρων συμμόρφωσης στον λογαριασμό ελέγχου.